

Սահմանափակ վիճակի մը կը մատնուի Արդ, զիրքերը միայն կրնան տալ այդորի- նակ կեանքի մը հարկ եղած փոփոխու- թիւները եւ շահկանութիւնները: Այն ժամերը, որոնք զաղարի համար սահման- ուած են, պէտք չէ ծուլութեամբ անցը- նել, տարբեր բան է հանգիստ ժամանակ անցընելը, եւ տարբեր բան է ծոյլ ըլլալը եւ մինչ առաջինը մեծագոյն օրհնութիւն- ներէն մէկն է, երկրորդը, ծուլութիւնը այսինքն, ամէնէն մեծ անէճքներէն մէկը: Առաջինը երջանկութեան աղբիւրն է, երկրորդը՝ թշուառութեան:

ԱՐԸ ԶՕԸ ԼԻԻՊՈՔ

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՈՆ.—Արածի (Գաթմաւելի) գայ- մագամ անուանուեցաւ: Համարիկի գայ- մագամ Եւլըր էֆ., որուն յաջորդեց Արա- ճի գայմագամ Բէֆէթ պէյ:

ԱՍՏԻՆԸ.—Ֆելիքսութեան աստիճան տրուեցաւ Կայս. Թիկիսպահ Սատըք էլ Մուսա փաշայի:

ՎԵՃ. ՍՈՒԼԹԱՆԸ ԵՒ ՖԵՐԱՆՍԱՆ.— Պոլսէն կը գրեն Ֆիկիսպահ.—Մօտ օրէն պիտի կատարուի բացումը Եւլիքի ամէնէն ինն ֆրանսական հիւանդանոցին որ նո- րոգուեցաւ Վեճ. Սուլթանին անձնական ծախքովը: Մարմար տախտակի մը վրայ թուրքերէն եւ ֆրանսերէն պիտի գրուի հետեւեալ խօսքը.—«Ե. Կ. Վեճիսպահութիւնը Սուլթան Ապալի-Նամաթ Բ. Խան, հիւանդներու եւ անկարներու մա- ան հողածութեան նոր նշան մը ըլլալով, 1902 Վերտուար 22ին ֆրանսական զեւ- պան Պ. Բոնաթանի խնդրանքը, պէտք եւ- զած հողը նուիրեց Լա Բէ հիւանդանոցին եւ անհրաժեշտ եղող պատին շինութիւնը արտօնեց Կայս. Իրադէօնը»:

ՎԵՃ. Սուլթանին կողմէ նուիրուած հողը շատ արժէքաւոր բան մըն է: Եր- նութիւնները կատարուած են Կայս. Պա- լատան ճարտարապետներէն Եանքո պէյի կողմէ: Վերջերս բոլոր ֆրանսական վար- ժարաններուն մէջ Վեճ. Սուլթանին նը- կատմամբ արտայայտուած շնորհակալու- թեան զգացումները անկարելի է նկա- րագրել:

ԿԱՅՍ. ԱՐՈՒՆԵՍՏԻՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ.— մէջ այս տարի ընդունուելիք զինթոթիկ մշակերաններուն 12ը Պիտիւն պիտի ըլլան: Վարժարան ընդունուելու պայմանները հետեւեալներն են.—

Ա.—Վարժարան ընդունուելիք տղաք 12 տարեկանէն պիտի ընեն 14 տարեկանէն մեծ չպիտի ըլլան: Բ.—Իրենց արուեստ- ներու գործարարութիւնը արդիւրդ ու եւ հիւանդութիւն պէտք չէ ունենան, ըը- ժեկական քննութեամբ հաստատուած ըլ- լալու պայմանով: Գ.—Բիւռնիք կամ ու- ըրիչ նոյն աստիճանի ու եւ վարժարանէ մը վկայական պէտք է ունենան, հաս- տատր թէ բարի վարքի տէր են: Պէտք է ունենան պատուաստի վկայագիր: Դ.—Եթէ աշակերտ մը առանց ուսումնըք աւարտելու եւ վկայական անկողու ձեռք վարժարանը, անոր ծնողքը կամ պաշտ- պանը պիտի վճարեն բոլոր այն ծախքերը որոնք եղած են տղան վարժարանին մէջ գտնուած միջոցին թիւք ներկայացող ա- շակերտներուն թիւը որոշեալ թիւը անց- նի, այն ատեն վիճակ պիտի ձգուի:

ՄԱՅՐԱՔԱՐԱՆԱԿԱՆ զԵՎ. պան Պ. Բոնաթան իր տիկնոջ հետ երեկ աղբւրեան ճեպքովից կատարուելով Պո- լիս հասաւ Վեճ. Սուլթանին կողմէ օտար Նիւքերու հիւրամիճար Կալիպ պէյ եւ Բեճ-Եպարթոսթիւն կողմէ օգնական— թարգման Ալիեօսթի պէյ, իսկ արտաքին գործոց նախարարին կողմէ թարգման Սա- ատեօսթի պէյ բարի գալուստ մաղթելին զեւպանին Ֆրանսական զեւպանատան գործակատար Պ. Պապի եւ զեւպանատան ու հիւպատոսարանի բոլոր պաշտօնեաները ներկայ էին կայարանին մէջ: Ներկայ էին Նաեմ Ֆրանսացի եւ օտար ուրիշ բազ- մաթիւ անձնաւորութիւններ: Պ. Բոնա- թանի հետ միեւնոյն կատարուելով Պո- լիս եկաւ նաեւ մայրաքաղաքին ֆրան- սական զեւպանատան պիւրեօրական կը- ցորդը Պ. Տիւրան որ Սեֆիւր կ գտնուէր: ԶԻՈՒՄԻ օսմանեան զեւպանատան զինուորական կցորդ Եւլիքի փաշա Վիկեմ Նալի զեւպանատունը փոխադրուեցաւ նոյն պաշտօնով:

ՄԹԻՆԱՆՈՅՆԵՐ.—«Մօնիթօր» կ'ըսէ թէ մայրաքաղաքիս զրամատերներէն Պ. Զարիֆի բանակցութեան մտած է քա- րափի ընկերութեան հետ, զսնտղան ա- տեւորական պարանքներ եւ մասնաւորա- բար բուրդ, քիմիքի, ափսոս, գորգ եւ այլն պահելու յատուկ միջոցներուն շինելու համար քարափին վրայ:

ԱԻՍՏԻՆԱԿԱՆ զեւպանը երէկ Բ. Դու- ոը երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գոր- ծոց նախարարին հետ:

ԲԱՂԱՔԱՅԻՆ անասնաբուժական վար- ժարանէն 12 աշակերտներ չրկանաւարտ ելան այս տարի, որոնց մէկը Նիկիթիօրիացի Հայ մըն է Պետրոս Էֆ. ուրիշ մը Յոյն, եւ մնացեալները թուրք են:

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Պեկրատէն կը ծանուցանեն թէ նախարարապետ Պ. Վուրի առաջարկներ է թագաւորին, որպէս զի արմատական եւ յատուկ զինական տար- րերէ բաղկացած նոր դահլիճի մը կազ- մութիւնը յանձնէ Կ. Պոլսոյ սերպիական զեւպան Պ. Սաւա կորույնի:

ՊՈՒԼՂԱՐ ՏԱՂԻ հանքին բրած յա- ռաջիւրութիւններու մասին յօդուած մը հրատարակելով Մօնիթօր Օրիանքալ կ'ըսէ թէ, Գոնեայի կուսակալ Ֆելիքս փաշա պաշտօնի գլուխ տնցնելէն ի վեր մանա- ւաւդ, բոլոր մեքենաները փոխուած են, առաջ որ ձեռքով կը շարժէին, հիմա ջրոյ զօրութեամբ դործող Մօնիթօր մը միջոցաւ շարժման մէջ դրուած են: Ասկէ զատ հանքէն հանուած ապրանքները փոխադ- րելու համար լայն պողոտայ մըն ալ շին- ուած է հիմա:

ՊԱՂ ՕԻԻ ՄԹԻՆԱՆՈՅՆԵՐՈՒ մասին

օտմ. կառավարութեան եւ Պ. Զ. Պէլլերի

մէջ եւ կ'ըսուած պայմանագրութեան ա-

մէնէն կարեւոր յօդուածներուն համաձու-

տութիւնը հրատարակելիք երէկ, եւ այդ

առթիւ խօստացանք այսօր ներկայա-

ցնել մեր ընթերցողներուն այն սակա-

ցոյցը՝ որուն մէջ նշանակուած է թէ իւ-

րաքանչիւր իր իր համար ինչ վարձք

պէտք է վճարել, Պէլլերի պող օղի մը-

թիւններուն մէջ պահուած համար Նիդ

ստիկացոյցը հետեւեալին է.—

1.—Միս՝ մէկ քիլօն ամիսը 20 փարա:

2.—Բացի ելակէ, աղամ չիլիկիէ, զեղձէ,

ծիրանէ, գերտալիէ, բալէ, Պանտէն (մօս)

եւ խաղողէն ուրիշ ու եւ պտուղի մէկ

քիլօն ամիսը 30 փարա: 3.—Ելակ, աղամ

չիլիկի, զեղձ, ծիրան, գերտալի, բալ, պո-

նան եւ խաղող, մէկ քիլօն ամիսը 40 փարա:

4.—Լոլիկէն ու հաղարն զատ ամէն պտուղ

բանջարեղէնի մէկ քիլօն ամիսը 25 փա-

րա: 5.—Լոլիկ ու հաղար՝ մէկ քիլօն՝ ա-

միսը 40 փարա: 6.—Բացի խեցիներէն

(ուշնականջ, ոտքի եւ այլն) ուրիշ ու եւ է

ձուկի քիլօն ամիսը 40 փարա: 7.—Բացի

ստրէնէն ուրիշ ամէն տեսակ խեցիներու

մէկ քիլօն ամիսը 60 փարա: 8.—Ոտքի

մէկ քիլօն ամիսը 30 փարա: 9.—Հաւ-

կիթ, կարագ, պանիր եւ հաւի ու վարի

որի կենդանիներու միսերը, մէկ քիլօն

ամիսը 40 փարա: 10.—Ամէն տեսակ

փուր որսի կենդանիներու միսին մէկ քի-

լօն՝ ամիսը 3 զըլ: 11.—Ամէն տեսակ

մուշտանիք, ձեռագործ բանուածքներ եւ

բուրդէ շինուած աւարականներ եւն, քիլօն

ամիսը 5 զըլ: 12.—Ամէն տեսակ դորգե-

րու եւ կապերաներու մէկ քիլօն ամիսը

3 զըլ: Տրուած աղբիւրը մը եթէ քիլո-

կրամէն պակաս ալ ըլլայ դարձեալ ամ-

բողջ քիլօնկամ վարձք պիտի աւտի եւ

եթէ ամիսէն նուազ ատեն իսկ մնայ միե-

րանոցին մէջ, դարձեալ ամբողջ ամսուան

մը վարձք պիտի վճարուի:

ՔՈՒՆԵՐԱՆ ԵՒ ԺԱՆՏԱՆՈՅԸ

Եղիպտոսի մէջ տիրող հիւանդութեանց նկատմամբ, Տիլիի Մէյլ անգլիական թեր- թին Գահրանի թղթակիցը, 27 յուլիս թուականով հետեւեալը հաղորդած է իր լրագրին.—Եւրոպ. յուլիս 15ին ի վեր 459 մարդիկ ըստուած են զոյրեալէ: Մահերու թիւն է 383, իսկ ապուքինսաններուն՝ 32: Երէկ 18 հոգիներ են վարակուեցան զը- լերայէ եւ 87 հոգիներ մեռան: Մուշալի մէջ 11 նոր զէպքեր պատահած են եւ 19 մահեր, իսկ 15 հոգիներ տղաքնաւ են կիղիքի մէջ ալ նոր զէպք մը պատա- հած է: Այսօր (յուլիս 27) Գահրանի մէջ՝ 29 զէպք եւ 38 մահ, Մուշալի մէջ՝ 11 զէպք եւ 18 մահ: Կոտավարութիւնը ջանք չի լնայելու հիւանդութեան առաջըք առնելու համար, բայց ժողովուրդին վարի դատակարարը իր աղիտութեան պատճառաւ չուրք շատ հնազանդի ա- ողջապահական կանոններուն, բան մը որ հիւանդութեան տարածման կը նպաստէ: Հիւանդութիւնը ամէնէն ա- ւելի վարակուած է Պուլսը եւ Ալէքսիոն թաղերուն մէջ, Ոմանք կ'ըսէին թէ Նե- ղօսի ջուրը վարակուած է, բայց ստ լուրը հերքուեցաւ քաղաքակալեւ:

*. Գահրանի մէջ 10 յուլիս թուականաւ կը հետաքրքրեն.—Հոս 41 զէպք եւ 31 մա- հեր պատահեցան: Մուշալի մէջ 21 նոր զէպքեր եւ 14 մահ:

Բուժելիի երկաթուղիի միճակահանու- թեան շահող թիւերուն զուցակը տեսնել այս օրուան Դ. էջին մէջ:

ԼԵՍԱՆ ՀԱՆԸՄԻ ԴԱՏԸ

ԻՊՐԱՅԻՄ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒՄ

15 ՏԱՐՈՒԱՆ ԹԻԱՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ

(ՀԻՅԳԵՐՈՐԴ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ)

1817 տարւոյ մարտ 18ին Ունգարանի Աղապար թաղի տանը մէջ բմիչ հազա- րապետ Տօքթ. Իհան պէյի աղջիկը բէվը- վէրով սպաննած ըլլալու յանցանքով ամ- բաստանեալ, իշխանի ամուսնին հափը իպրահիմի վերջին դատավարութիւնը կատարուեցաւ երէկ Կ. Պոլսոյ եղեռնա- դատ ատենին առջեւ:

Ժամը 4ի ատենները ամբաստանեալ իպրահիմի բանտէն ընդունեալ եւ ժամը 4ը քառորդ անցած դատական մարմինը նախագահութեամբ Հիւրի պէյի, մտա- սրան ինչպէս նախորդ շորս դատավա- րութեանց միջոցին, այս հինգերորդ եւ վերջին անգամ ալ, դատարանը լեցուած էր հետաքրքիրներու խուռն բազմութեամբ: Նախագահը խօսքը Հափը իպրահիմի ուղղելով դատավարութիւնը սկսաւ այս- պէս.

—Իպրահիմ, բոլոր թէ Էրէնքէօյ րէ- վըլէրի փորձ ըրեր ես: Գնդակները ո՞ր- քան ժամանակ տուաք տիրի:

—Ձեմ գիտեր Ձեմ իշխու:

Նախագահը հրահայեց որ ծովային հաղարապետ Ապուլլահ պէյը կանչեն:

Ապուլլահ պէյը ներկայացաւ:

ՆԱԽԱԳԱՀԸ.—Լէման հանրոյի դատին մէջ ձեր բրած վկայութեան մասին զե- կուցուում ըրեր եմ ձեզի:

ԱՊՏ Պէյ.—Օր մը սրճեի մը եկաւ, Հասան պէյը քեզ կ'ուզէ, բայց ժամը 11 ին ու գիշերը ինչն րէն եկաւ, զիս չգտաւ: Վաղը թող գայ բոլոր է Հեռեւեալ առ- տուն սրճարանին մէջ Հասան պէյի հետ տեսուեցանք, Հասան պէյը ինձի բտաւ.— Քեզի համար կ'ըսեն կոր թէ Լէման հա- նըմի ի նպաստ վկայութեան պիտի եր- թան, չըլլայ որ անանկ բան մը ընես: Ես ալ պատասխանեցի որ, ես ոչ Լէման հա- նըմի կը ճանչնամ ոչ ալ Հափը իպրա- հիմը, ճշմարտութիւնը ինչ որ է, ան պիտի ըսես: Ասոր վրայ Հասան պէյը միւս օրան անդիմէն ըսաւ.—Հայրս կ'աղատէ իպրա- հիմը, քու վկայութիւնդ ալ ստակ չընես: ՆԱԽԱԳԱՀԸ, իպրահիմին.—Ինչո՞ւ հա- մար վկայներուն այս տեսակ խօսքեր կ'ը- նեն կոր:

ԻՊԻԱԶԻՄ.—Ես լուր չունիմ:

Ասոր վրայ մէկ երկու վկաներու յա- տարարութիւնները իտուիչ վերջ, նախա- դահին հրամանաւ կարգացուեցաւ զէնքի գործածութեան խնդրին մասին թիւգանօ- յարանի վերատաշութիւնէն եկած տեղի- կազիրը: Այդ տեղեկագրին մէջ կ'ըսուէր թէ որպէս զի մէկը կարենայ որոշ կէտի մը վրայ հազէն պարպել, չի բաւեր միայն զարո- ցին մէջ ուսում առած ըլլալ կամ գիտ- նալ թէ ինչ է ատրճանակ մը, անոր ըըլ- թալը եւայլն, այլ պէտք է ուղղակի ատրճանակով փորձած ըլլալ երիմն:

Տառը վայրկեանի զգալիք մը ետք, որու միջոցին վկաններու զարուն սպառ- ուեցաւ, կատարան Այի տեսնալ կանչուե- ցաւ, որ վկայեց թէ, ինքը իրկուան մը Ունգարանի մէջ յաճախորդ մը տարած ատեն Աթմաթալիի կողմը հրազէնի պայթիւն մը լսած է:

Նախագահին հրամանով այն ատեն, ընդհանուր դատականով օգնականը Սէյֆի պէյ օտքի եկաւ ու սկսաւ խօսիլ, բա- ցատեղ երկարօրէն թէ ինչպէս ամուսնա- ցած էր Լէման Հանըմ իպրահիմի հետ, թէ այդ ամուսնութիւնէն որքան զգոյն մնացած էին Լէմանի ծնողքը եւ թէ իպրահիմի ինչպէս սպաննացած էր սպաննել Լէման հանըմը եթէ զայն իրեն չտային Սէյֆի պէյը ըսաւ: Նաեւ թէ Հափը իպրահիմի պարագայը որուն հետ չլինալ համաձայնեալն պատ- ճառով Լէման Հանըմ այնքան անձանդիւստ եղած էր որ մտադրութիւն ցոյց տուած էր ծնողքներու թիւնը հօր տունը կատարելու, եւ այս կէտը իպրահիմի միտքին մէջ կասկած յարուցած էր թէ կ'ընէ իրմէ պիտի բաժնեն: Ըսաւ թէ Լէման հանըմ բնաւ պատճառ մը չունէր անձնասպան ըլլա- լու, ու յետոյ, բէվըլէրն ալ այնչափ մեծ է որ կ'ընէ մը Լէման հանըմի պէս նըր- անաւոր որ, մահուանէն քիչ առաջ իր ամուսնոյն հետ ապագայ երջանկութիւն- ներու վրայ խօսեր է, ըսելով թէ մօտ ատենէն զաւակներ պիտի ծնի, պիտի մեծնայ եւայլն: Անձնասպան ըլլալու դիտաւորութիւն ունեցող մէկը այսպէս խօսքեր կ'ընէ՝ Յետոյ Լէման հանըմ՝ ուսնալ կ'ընէ երկու դարձակ մը չըրէր: Սէյֆի պէյը իր փաստ այն իրողութեան թէ Լէման Հանըմ անձնասպան չէ եղած, յաւանք ըրաւ նաեւ ըսելիներուն կողմէ կատարուած քննութիւնները, որոնք կը

հաստատեն թէ Լէման հանըմ ոճրագործի մը կողմէ սպաննուած է: Իպրահիմ ըսեր է անգամ մը.—«Գինս ինձ մէ պիտի բաժ- նեն, բայց ես ողջ չեմ տար զայն իրենց»:

Ընդհ. դատականի օգնական Սէյֆի պէյը այս բոլորը մէջ ընդլիւլ պահանջեց որ Հափը իպրահիմ իրը ոճրագործ ամբաս- տանուի:

Ապա օտքի եկաւ ընդհանուր դատա- խաղ Հայտար պէյը որ ոչ մտաւ իր օգ- նականին յայտարարութիւններուն ու ինքը ծանարացաւ մասնաւորաբար, մինչեւ հիմա դատարանին առջեւ Հափը իպրա- հիմի բրած յայտարարութեանց հալաւա- կանութեան վրայ: Հայտար պէյը աւելցուց թէ յիշ վիճակին մէջ երեսուսարդ կ'ընէ մը որ իր ամուսնոյն հետ սիրով է եւ հօրը հետ ալ առանց կոխի,—քանի որ Լէման հանըմ հաշտուած էր հօրը հետ,—կ'ընէ մը որ իր էրկանը հետ ապագայ երջանկու- թիւններու մասին կը խօսի իր արգանդի զաւակին ակնարկելով, այդ տեսակ կ'ընէ մը անձնասպան ըլլալու երեք՝ պէտք չունի:

Ընդհ. դատախաղ Հայտար պէյէն վերջը սկսաւ խօսիլ ամբաստանեալ Հափը իպ- րահիմի պաշտպան փաստաբանը Վառա- շապուէ Էֆ. Մանուկեան Վառաշապուէ Էֆ. ճիշդ մէկ ժամէ աւելի խօսեցաւ անընդհատ, շատ ուժով պաշտպանողա- կան մը ընելով Հափը իպրահիմի մասին: Ըսաւ թէ թէ եւ իր ցաւը Լէման հա- նըմի պէս ուսնալ ու երիտասարդ կնկան մը մահուան վրայ, բայց արդարութիւնը կը պահանջէ որ ըստի թէ Լէման հանըմ անձնասպան եղած է իր յուսահատութե- նէն: Վառաշապուէ Էֆ. շատ սրտառու կերպով նկարագրեց ուսնալ եւ զարգա- նալ կ'ընէ մը թուրքուհիին անկարգ տան մէջ ունեցած վիճակը, զոր բացառեց իր բոլոր մանրամասնութիւններուն մէջ, յայտնելով թէ այդ վիճակը, ինչպէս նաեւ իրեն հանդէպ իր ամուսնոյն ունեցած ընթացքը հարկադրած էին զինքը անձ- նասպան ըլլալու, որովհետեւ թշուառու- թիւնը մարդը անձնասպանութեան կը մղէ եւ ոչ թէ ուրիշը մը հարուածին տակ մեռնելու: Ապա նկարագրեց թէ ինչպէս մօրուհի հօրուհի հետ ըլլալը ցաւ պատ- ճառած է Լէման հանըմը, յետոյ թէպէտ իրենց եւ իրեն ամէն բան բայց դարձեալ հաշտութիւն չկար, եւ ասկէպէտ ներքին ցաւ պատճառած էր հանգուցելոյն Յետոյ պա- տասխանելով Սէյֆի պէյի եւ ընդհ. դա- տարաւորին, ըսաւ թէ կարելի չէր Լէմանի գրիչ թուղթ գտնել իր անձնասպանու- թիւնը յայտնելու համար այն ատեն մէջ ու

անանկ բանի գոյութիւն անգամ չունէին: Անձնասպանութիւնէն երկու ժամ առաջ իր ըսած խօսքերը պատճառ մը չէին ամբաս- տանութիւնը արդիւրելու, որովհետեւ ինքը վշտակիւր էր, կը նմանէր այն դաւաթին որ մինչեւ քերտը լեցուած է, բայց մէկ կաթիլ ջուրի կը կարօտի յորդելու համար: Կաթիլ մը ջուրն է որ դաւաթին յոր

